

Zpráva z pracovního pobytu v knihovně Högskolan i Borås ve Švédsku (18. 5. až 30. 5. 2008)

Mgr. Lucie Vyčítalová (Univerzita Pardubice)

V květnu 2008 jsem měla příležitost strávit třináct dní v univerzitní knihovně ve Švédsku na **Högskolan i Borås**¹ (University College of Boras). Pracovní cesta byla částečně hrazena programem Erasmus a částečně Asociací knihoven vysokých škol České republiky.

Hlavními cíli mého pobytu bylo poznat práci zahraniční vysokoškolské knihovny a získat zkušenosti týkající se role knihovny v provozu digitálního repozitáře DSpace, který taktéž používá Univerzita Pardubice. Knihovna je začleněna do tzv. Library & Learning Resources, které nezajišťují jen informační a knihovní služby, ale též celkovou podporu studentů. Na jednom místě lze tedy nalézt nejen knihovnu, ale i učitele angličtiny a švédštiny, odborníky zabývající se poruchami učení, dyslexií, psychology, kněze, zdravotní sestru či koordinátora programu Erasmus.

Univerzitní knihovna sídlí od roku 2004 v nové, velmi moderní budově přímo v univerzitním kampusu v centru stotisícového města Borås. Celá knihovna je přístupná komukoliv, bezplatná registrace je potřeba až v momentě, kdy si dotyčný chce něco zapůjčit domů. Koncepce knihovny je zvolena tak, aby uživatelé byli co nejvíce soběstační. Veškeré výpůjčky i vracení knih je poskytováno prostřednictvím samoobslužných automatů. U vstupu do knihovny jsou umístěny tři informační pulty, u nichž se pravidelně střídá většina zaměstnanců knihovny a brigádníci ze strany zdejších studentů knihovnictví. Velmi zajímavým řešením se jeví, že tito brigádníci zajišťují v knihovně veškeré odpolední a víkendové služby a po tuto dobu není v budově přítomen ani jeden stálý zaměstnanec knihovny. Veškerý fond o počtu přibližně sto padesáti tisíc knihovních jednotek je až na pár výjimek umístěn ve volném výběru řazeném dle švédského věcného třídění. Jednotlivá patra obsahují literaturu určenou ke studiu na té dané fakultě. Na každém patře je pak několik samoobslužných kopírek a tiskáren, dobíjení kreditů na kartu probíhá též prostřednictvím automatu. Uživatelům je k dispozici celkem osm set studijních míst a několik desítek počítačů. Studijní místa jsou umístěna jak přímo ve volném výběru, tak i ve studovnách určených k tichému studiu. Prostřednictvím rezervačního systému si mohou uživatelé rezervovat jednu z osmdesáti skupinových studoven. Tyto studovny jsou určeny pro skupiny čtyř až šesti studentů, kde jim je k dispozici tabule a v některých i počítač. Další zajímavou

¹ <http://www.hb.se/wps/portal/>

službou je tzv. „Book a librarian“, kdy si uživatel na jednu hodinu „rezervuje“ knihovníka, který mu pomáhá např. při vyhledávání v informačních zdrojích. Knihovníci jsou též aktivně zapojeni do výuky informační gramotnosti na jednotlivých fakultách. V době mého pobytu právě končil projekt „**23 things**“². Jedná se o celosvětový projekt vzdělávacích kurzů pro vlastní zaměstnance, jak využívat moderní technologie. Ve Švédsku ho využívají hlavně veřejné knihovny, zdejší knihovna byla mezi univerzitními první. V rámci několika kurzů se účastníci naučí blogovat, prezentovat na internetu své fotografie, videa, využívat jednotlivé Google nástroje a spoustu dalších zajímavých věcí.

Jak již bylo řečeno, dalším cílem pracovní cesty bylo načerpání zkušeností s provozem digitálního repozitáře DSpace. Univerzitní knihovna je pověřena provozem univerzitního repozitáře **BADA**³, který používají k ukládání závěrečných prací a publikační činnosti svých akademických pracovníků. Záznamy jsou uloženy ve švédském metadatovém standardu SVEP pro lokální registry všech akademických publikací (články, knihy, závěrečné práce, výzkumné zprávy apod.). Od ledna 2008, s výjimkou Textilní fakulty, přijímá knihovna veškeré závěrečné práce studentů pouze elektronicky. Metadata a plné texty jsou poskytovány do švédského systému závěrečných prací **Essays.se**⁴. Nově mají též všichni akademičtí pracovníci za povinnost registrovat v tomto repozitáři svou publikační činnost, přičemž při zpřístupňování plného textu jsou brány ohledy na publikační pravidla daného časopisu. Knihovna je jen koordinátorem těchto činností a komunikuje s administrátory jednotlivých fakult.

Během mého pobytu se mi též naskytla příležitost navštívit **univerzitu v Göteborgu**⁵, kde funguje přímo celé oddělení zabývající se „e-publikováním“ (e-publishing) Na této univerzitě zvolili trochu jiné řešení než v Borås, kdy kromě DSpace používají pro registraci publikační činnosti vlastnoručně vytvořený software.

Celý svůj pobyt hodnotím jako velmi přínosný, jak z hlediska načerpání nových poznatků a nápadů, jak pokračovat ve své práci, tak i procvičení si svých jazykových schopností.

² <http://plcmcl2-things.blogspot.com/>

³ <http://bada.hb.se/>

⁴ <http://www.essays.se/>

⁵ <http://www.gu.se/english/>